

3.2.3. GAĻAS LOPKOPĪBA

Zīdītājgovju audzēšanas apskats par 2017. gadu

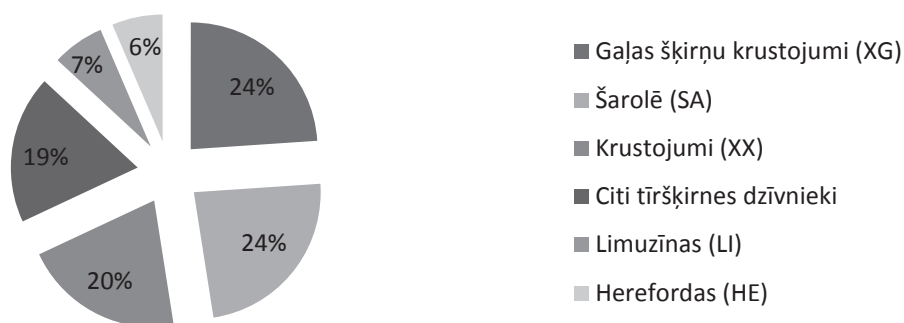
Latvijā 61,3% visu gaļas liellopu saimniecību ganāmpulka lielums ir 1-5 dzīvnieki, bet lielākais dzīvnieku skaits koncentrējas saimniecībās ar lielum 30-199 liellopi.

Lauksaimniecības datu centra (LDC) informācija liecina, ka 2017. gadā, tāpat kā iepriekšējos gados, Latvijā vērojama tendence palielināties zīdītājgovju skaitam. 2013. gada sākumā bija reģistrētas 25,4 tūkst. zīdītājgovis, 2017. gada sākumā to skaits sasniedza 41,2 tūkst., bet 2018. gada sākumā - jau 45,8 tūkst. Salīdzinot zīdītājgovju skaitu 2018. gadā un 2013. gadā, to skaits ir gandrīz divkārtšojies.

Lielākā daļa jeb 44% no zīdītājgovju kopskaita ir krustojumi (XG un XX) (skatīt 1. attēlu). 24% ir Šarolē šķirnes zīdītājgovis, 7% Limuzīnas šķirnes zīdītājgovis, 6% Herefordas šķirnes zīdītājgovis. Savukārt pārējie 20% ir citi tīršķirnes dzīvnieki (piem., Simentāles, Hailandes u. c.).

1. attēls

Zīdītājgovju sadalījums uz 2018. gada sākumu, %

Avots: LDC, 2018

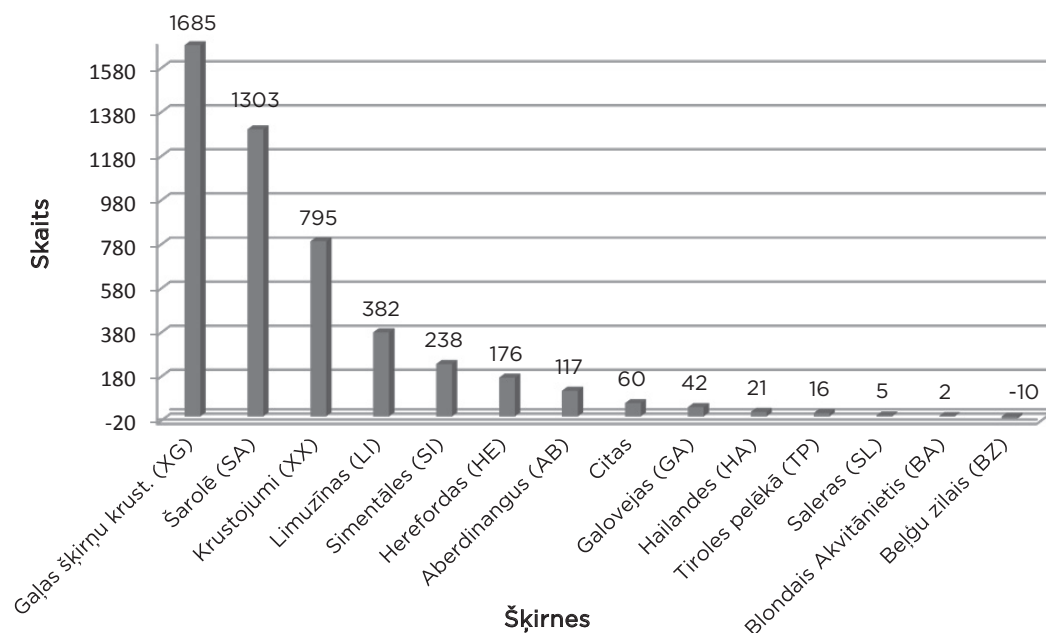
No visa zīdītājgovju skaita Latvijā 28 tūkst. jeb 57% dzīvnieku atrodas ganāmpulkos, kuros, pēc LDC informācijas, 2017. gadā tika veikta zīdītājgovju ganāmpulka pārraudzība. Salīdzinot ar 2016. gadu, 2017. gadā pārraudzībā esošo zīdītājgovju skaits palielinājies par 19%.

Visvairāk palielinājies gaļas šķirņu krustojumu (XG), Šarolē (SA) un krustojumu (XX) zīdītājgovju skaits (skatīt 2. attēlu). Arī Limuzīnas (LI), Simentāles (SI), Herefordas (HE) un Aberdinangus (AB) zīdītājgovju ganāmpulki palielinās. Savukārt Galovejas (GA), Hailandes (HA) u. c. mazāk zināmu šķirņu zīdītājgovju turēšana nav populāra, un to skaits palielinājies pavisam nelielos apmēros. Beļģu zilās (BZ) šķirnes zīdītājgovis ir vienīgās, kuru skaits gada laikā ir samazinājies - attiecīgi par 10 govīm (2017. gadā Latvijā palika vien 18 šīs šķirnes zīdītājgovis).

No tīršķirnes dzīvniekiem pārraudzības ganāmpulkos populārākās ir Šarolē, Herefordas un Limuzīnas šķirnes. Lauksaimniekiem, kuri vēlas iegādāties tīršķirnes dzīvniekus, nākas saskarties ar faktu, ka Latvijā to skaits ir ierobežots. Apsverot jautājumu par dzīvnieku iegādi, potenciālais pircējs izvēli izdara, ņemot vērā personiskās vēlmes. Tomēr vēlētos mudināt izvērtēt dažus praktiskus momentus, piemēram, ja šķirnes dzīvnieku iegādāts no lielākas populācijas, ir daudz vieglāk veikt ciltsdarbu. No 2003. gada Latvijā tiek veikta gaļas šķirņu liellopu audzēšanas saimniecību sertificēšana. Nozarei attīstoties, ar katru gadu palielinās saimniecību skaits, kas ieguvušas šķirnes dzīvnieku audzēšanas statusu. Pēc LDC datiem uz 2017. gada sākumu, Latvijā bija 90 šķirnes liellopu saimniecības. Tajās mērķtiecīgi veic labāko dzīvnieku atlasīšanu, tā palielinot tīršķirnes dzīvnieku skaitu (par tīršķirnes dzīvniekiem Latvijā tiek uzskatīti ne tikai 100% tīršķirnes dzīvnieki, bet arī 4. pakāpes krustojuma dzīvnieki ar 93,75% dominējošās šķirnes asinību).

2. attēls

Pārraudzībā esošu zīdītājgovju skaita izmaiņas pa šķirnēm 2017. gadā, salīdzinot ar 2016. gadu

Zīdītājgovju saimniecībās iegūtos teļus, kas netiek audzēti vaislai, gaļas liellopu audzētāji lielākoties realizē līdz 6-7 mēnešu vecumā ap 300 kg dzīvmasā tālākai nobarošanai uz ārzemēm. Eiropas tirgū pieprasītākie ir teicamas kvalitātes ŠA un LI šķirņu dzīvnieki un to krustojumi. Pieprasījums pēc kvalitatīvas liellopu gaļas ir augsts, tādēļ pēdējo gadu laikā Latvijā vairākas saimniecības nobaro labas kvalitātes teles un realizē tās gaļai, tādējādi gūstot ienākumus par kvalitatīvu kautķermeni.

Gadu no gada palielinās saimniecību skaits, kurās piena šķirņu govīs tiek krustotas ar gaļas šķirņu vaisliniekiem, tā veicot pakāpenisku pāreju no piena lopkopības uz zīdītājgovju ganāmpulka izveidošanu. Pēc LDC informācijas, tikai 2016. gadā vien par zīdītājgovīm tika pārreģistrēti 1311 dzīvnieki. Nākas atzīt, ka šādu praksi pielieto piena lopkopības ganāmpulkos, kas ir skaitliski nelieli, kur saimnieki neredz perspektīvu veikt investīcijas piena lopkopībā, vai arī saimniecībās notiek paaudžu maiņa. Laba prakse veidojas saimniecībās, kur paralēli piena lopkopības ganāmpulkam pārdomāti tiek attīstīti zīdītājgovju ganāmpulki.

Tā kā Latvijas lopkopji neizceļas ar skaitliski ievērojamiem zīdītājgovju ganāmpulkiem, svarīgi, lai pēc iespējas vairāk iegūtu teļus no katras zīdītājgovs, tos saglabātu, un izaudzētie dzīvnieki būtu tikai labas un teicamas kvalitātes. Tikai un vienīgi kvalitāte tirgū ir noteicošais kritērijs, kas liek pircējam atkal un atkal atgriezties pie audzētāja.

ANITA SILIŅA,

LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītāja